

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК 352/354.001.76

МЕХАНІЗМИ ПАРТНЕРСТВА ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Єрмілов С.Ф.

аспірант Класичного приватного університету

I. Вступ

У сучасних ринкових умовах успіху досягти можна лише в реалізації соціально значущих проектів, при цьому необхідно об'єднати зусилля держави і бізнесу. Це має бути в обов'язковому порядку взаємовигідне партнерство, співпраця, спрямована на розвиток усієї держави, суспільства і економіки в цілому. У таких партнерствах органи державної влади і суб'єкти підприємницької діяльності цілком доповнюють один одного, взаємовигідно співпрацюють і разом йдуть до однієї задалегідь наміченої мети. Питання такої взаємодії набувають особливої значущості.

Наша країна не є винятком, тому останнім часом як в Україні, так і в усьому світі спостерігається тенденція до співпраці держави і бізнесу, особливо в інфраструктурних галузях, які раніше завжди перебували в державній власності і в державному управлінні.

Одним із основних завдань держави на етапі становлення державно-приватного партнерства є підвищення привабливості всіх механізмів державно-приватного партнерства, спроба зробити їх максимально доступними для бізнесу, сформувати основні складові й удосконалити нормативну правову базу для розвитку такого перспективного і потрібного напрямку. Бізнес має здобути діяльнішу підтримку з боку всіх інститутів розвитку форм державно-приватного партнерства.

Останнім часом у зарубіжній і вітчизняній літературі приділяється багато уваги дослідженню інституціональних аспектів відносин між державою і приватним сектором, розвитком державно-приватного партнерства. Багатоаспектні проблеми взаємодії інститутів влади і приватного підприємництва аналізувалися з різних позицій. Зокрема, проблемам інституціональних відносин між державою і приватним сектором присвячені праці Т. Веблена, Дж. Коммонса, Р. Коуза, Д. Норта, Дж. Ходжсона та ін. Серед вітчизняних учених слід назвати О. Амошу, В. Демет'єва, А. Гриценка, В. Сікору, А. Чухна та ін. Проблеми взаємодії держави і бізнесу

було проаналізовано у працях таких учених, як Т. Барнеков, Р. Бойл, В. Варнавський, Т. Єфименко, Я. Кузьмінов, М. Мейер, Д. Річ, М. Ролль, Л. Фабіус, А. Фербеке та ін.

II. Постановка завдання

Мета статті – розгляд принципово нової концепції взаємодії держави і бізнесу при налагодженні діалогу з владою з питань подальшої взаємовигідної співпраці.

III. Результати

Сьогодні наша країна вступає в нову епоху своєї великої історії, яка ознаменовується переходом України до послідовного розвитку у всіх сферах соціальних і економічних відносин. Час же нестійкості і безперервних соціальних потрясінь залишився в минулому. Політика стабілізації пішла, їй на зміну приходять політика, спрямована в майбутнє.

Співпраця держави і приватного сектора для вирішення найважливіших суспільно значущих завдань має давню історію не тільки у світі, а й в Україні.

Наша країна з кожним роком все більше укріплює свої позиції на світовому ринку, все активніше розвиває свої можливості, займається вдосконаленням законодавства, визначає основні пріоритети розвитку державності, не забуваючи і про приватний бізнес, без участі якого неможливо уявити жодну державу світу.

Державно-приватне партнерство (далі – ДПП) визначається як “стосунок по розподілу ризиків, заснованих на взаємній зацікавленості публічного сектора, з одного боку, та одного або декількох представників приватного (добродійного) сектора – з іншого, й орієнтованого на досягнення узгодженого матеріального результату та на надання суспільно значущих послуг” [5, с. 8].

Відповідно до ст. 1 Закону України “Про державно-приватне партнерство” від 01.07.2010 р. № 2404-VI, державно-приватне партнерство – співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповід-

них органів державної влади й органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних та комунальних підприємств, або фізичними особами-підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами.

Враховуючи всім добре знайомі наслідки недавніх кризових явищ, на сьогодні найголовнішим завданням ДПП в Україні є делегування місцевим органам влади повноважень з впровадження механізмів ДПП.

До ознак державно-приватного партнерства належать:

- забезпечення вищих техніко-економічних показників ефективності діяльності, ніж у разі здійснення такої діяльності державним партнером без залучення приватного партнера;
- довготривалість відносин (від 5 до 50 років);
- передача приватному партнеру частини ризиків у процесі здійснення державно-приватного партнерства;
- внесення приватним партнером інвестицій в об'єкти партнерства із джерел, не заборонених законодавством.

Представникам державної влади необхідно зробити акцент на розвиток інфраструктури в кожному місті, в кожному населеному пункті. Регіон має навчитися самостійно шукати інвесторів, розробляти програми розвитку і вдосконалення існуючих систем залучення капіталу, оскільки краще за нього дійсні потреби і можливості ніхто не знає.

В Україні починає зростати інтерес органів державної влади та місцевого самоврядування, а також приватних інвесторів до можливих способів залучення фінансування під конкретний проект. Дуже важливо в цьому випадку грамотно, зважено і точно розрахувати власні сили, можливості інвестора та сумісними зусиллями дійти до єдино правильного рішення. При цьому не варто забувати, що попит на багаторічні фінансово значущі і прибуткові проекти територіального, міського або промислового розвитку багато в чому ініціюються за рахунок діяльності саме органів державного і муніципального управління.

Природно, подібна взаємодія вимагає до себе дуже уважного і ретельного підходу, вона не може проходити без будь-яких суперечностей, труднощів. Тим більше, що все це тільки починає розвиватися і є практично новим для української ринкової економіки.

В економічних і політичних умовах розвитку України саме проекти ДПП зможуть стати реальним інструментом допомоги у виході з непростой ситуації, яка склалася. Держава в особі органів регіональної і міс-

цевої влади за допомогою ДПП зможе перейти від прямого бюджетного фінансування проектів, які, поза сумнівом, будуть тією чи іншою мірою обмежені, до перспективної моделі залучення приватних грошових коштів на умовах розподілу ризиків, тим самим підвищуючи ефективність своєї діяльності. ДПП зможе допомогти профінансувати інфраструктурні об'єкти і скоротити державні проектні ризики.

На сьогодні можна стверджувати, що ДПП як явище в суспільній життєдіяльності України існує й успішно розвивається. Термін “державно-приватне партнерство” широко використовується, він все частіше зустрічається в публічних заявах представників державної влади, ЗМІ, мережі Інтернет тощо. В органах державної влади та місцевого самоврядування створюються або ось-ось будуть створені власні структурні підрозділи, які займаються питаннями ДПП.

Сьогодні як пріоритетні сфери розвитку державно-приватного партнерства в Україні прийнято розглядати [2, с. 15]:

- розвиток виробничої і транспортної інфраструктури;
- житлово-комунальне господарство;
- охорону здоров'я і соціальні послуги;
- фінансування наукових досліджень;
- розвиток інноваційної інфраструктури.

Законодавству про державно-приватне партнерство потрібна чітка юридична позиція, що стосується питань власності, структури оподаткування й регулювання потенційних конфліктних інтересів. Воно має також визначати прийнятну структуру для прийняття органами державної влади зв'язаних обов'язків.

Впровадження розробленої правової структури найважливіша умова для мотивації бізнесу на вступ до державно-приватного партнерства. Успіх такого проекту в Україні на 70% залежить від якості підготовки проекту на початкових стадіях.

Правильне і грамотне партнерство може бути реалізоване лише при повній ясності і прозорості стратегії подальшого розвитку держави. У разі відсутності чітких “правил гри”, без упевненості в стабільності та правильності зробленого вибору від бізнесу не можна очікувати нічого, крім показного інтересу і формальної участі у великомасштабних проектах держави з метою самозбереження. Чинник ефективного підприємництва при цьому може бути втрачений.

Поява стимулів для здійснення максимального можливих вкладень з боку інвесторів має бути викликана створенням можливостей досягнення максимальної рентабельності. Інвесторам потрібні не тимчасові пільги, а довгострокові гарантії повернення вкладеного капіталу. Якщо цього немає, то зростання підприємницьких ризиків призводить

до скорочення інвестиційної пропозиції і впливу капіталу з країни.

У цілому ДПП розглядається як взаємовигідна співпраця (відносини) держави і приватного бізнесу в реалізації соціально значущих проектів, але реалізується така співпраця в найрізноманітніших формах [1, с. 78].

За формулюванням, запропонованим Е.А. Диніним, ДПП – це об'єднання матеріальних і нематеріальних ресурсів суспільства (держави або місцевого самоврядування) і приватного сектора на довготривалій і взаємовигідній основі для створення суспільних благ (впорядкування і розвиток територій, розвиток інженерної і соціальної інфраструктури) або надання суспільних послуг (у галузі освіти, охорони здоров'я, соціального захисту та ін.) [4, с. 34].

Заслуговує на увагу визначення, запропоноване В. Варнавським: "ДПП – це стратегічний, інституційний і організаційний альянс між державою і бізнесом з метою реалізації суспільно значущих проектів і програм в широкому спектрі галузей промисловості і НДДКР, аж до сфери послуг" [3, с. 14].

ДПП – це залучення на контрактній основі органами державної влади приватного сектора для ефективнішого і якіснішого виконання завдань, що належать до публічного сектора економіки на умовах компенсації витрат, розподілу ризиків, зобов'язань, компетенцій.

Це визначення має інформативний і інструктивний характер (зрозуміла основа для взаємодій партнерів; зрозуміло, хто є ініціатором проекту, які завдання стоять перед учасниками проекту і на яких умовах вони працюють).

Таким чином, сьогодні можна говорити про два основні значення використання терміна ДПП:

- ДПП як співпраця держави і приватного бізнесу;
- ДПП як політико-правова форма такої співпраці.

У більшості своїй дефініції ДПП окреслюють таке коло характеристик цього інституту:

- середньо- або довгострокові відносини;
- відносини, засновані на загальних очікуваннях (прагненнях, цілях);
- до цих відносин може залучатися безліч партнерів;
- передбачається розподіл ризиків, доходів і ресурсів між сторонами;
- метою є досягнення матеріальних результатів і надання послуг в публічних інтересах і на основі, яка постійно вдосконалюється.

Переваги від використання інструментів ДПП є такими:

- підвищення якості надання послуг населенню, віднесених до компетенції держави;

- втілення в життя великих інфраструктурних проектів, які б не змогли бути реалізовані в найближчому майбутньому за тими чи іншими підставами;
- допомога в найбільш вигідній реалізації та розвитку об'єктів державного майна;
- зменшення податкового тягаря, надання пільг і преференцій для бізнесу;
- збереження державного контролю над активами, сприяння появі можливостей успішно використовувати досвід, навички і професіоналізм приватного бізнесу;
- створення сприятливого середовища для появи різноманітних форм новаторства і інновацій;
- активізація бізнес-процесів у суспільстві, стимулювання підприємницького мислення у сфері пошуку нових і перспективних методів взаємодії;
- сприяння впровадженню передових принципів управління в органах державної і муніципальної влади;
- сприяння розвитку діалогу між владою і бізнесом у різних сферах.

У цілому, забігаючи наперед, необхідно визнати, що процес взаємодії влади, бізнесу і суспільства в Україні децю відстає від рівня інших розвинутих країн.

IV. Висновки

На державно-приватне партнерство в Україні покладають великі надії. Саме поняття "державно-приватне партнерство" надовго увійшло в наше життя і тепер стрімко починає набирати обертів. Цей термін все частіше зустрічається в нових нормативних правових та засобах масової інформації. Питання взаємодії влади і бізнесу з кожним днем набувають все більшого значення і вже не можуть обходитися один без одного. Незважаючи на те, що впровадження механізмів ДПП в реальну практику відбувається вкрай повільно, у недалекому майбутньому ми зможемо спостерігати результати цієї великомасштабної роботи.

Література

1. Алпатов А.А. Государственно-частное партнерство / А.А. Алпатов, А.В. Пушкин, Р.М. Джапаридзе // Альпина. – 2010. – 195 с.
2. Амуц Д.М. Государственно-частное партнерство / Д.М. Амуц // Справочник руководителя учреждения культуры. – 2005. – № 12. – 17 с.
3. Варнавский В. Государственно-частное партнерство: проблемы становления / В. Варнавский // Отечественные записки. – 2004. – № 6. – 33 с.
4. Дынин Е.А. Риски бизнеса в частно-государственном партнерстве / Е.А. Дынин // Общество и экономика. – 2007. – № 5–6. – 111 с.
5. Сильвестров С. Партнерство государства и частного сектора / С. Сильвестров //

Ермілов С.Ф. Механізми партнерства органів державної влади та суб'єктів підприємницької діяльності

Анотація. Досліджено одну з головних основ становлення сучасної ринкової економіки – державно-приватне партнерство. Проаналізовано взаємовигідне партнерство між органами державної влади та суб'єктами господарювання, їх співпрацю, спрямовану на розвиток всієї держави та суспільства.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, взаємодія влади і бізнесу, підприємницька діяльність, органи державної влади, фінансування, грошові кошти, державний контроль.

Ермилов С.Ф. Механизмы партнерства органов государственной власти и субъектов предпринимательской деятельности

Аннотация. Исследована одна из главных основ становления современной рыночной экономики – государственно-частное партнерство. Анализируется взаимовыгодное партнерство между органами государственной власти и субъектов ведения хозяйства, их сотрудничество, направленное на развитие всего государства и общества.

Ключевые слова: государственно-частное партнерство, взаимодействие власти и бизнеса, предпринимательская деятельность, органы государственной власти, финансирование, денежные средства, государственный контроль.

Yermilov S. Partnership Mechanisms of Public Authorities and Subjects of Entrepreneurial Activity

Annotation. The author examines one of main bases of becoming of economy modern market – a mechanism of co-operation of power and business: state private partnership, and also analyses a mutually beneficial partnership between public authorities and menage subjects, their collaboration which is directed on development of all of the state and society.

Key words: state private partnership, co-operation of power and business, entrepreneurial activity, public, financing authorities, money facilities, state control.